
Підсумок (Резюме)¹

“Острозька Академія XVI-XVII ст.” є довідковим виданням, яке присвячене першому вищому навчальному закладові у східних слов’ян. Мета цієї книги – узагальнити досягнення попередньої історіографії, а також власні наукові студії, подати систематизовану інформацію про цей перший у східних слов’ян навчальний заклад вищого типу. Побудований за алфавітним принципом, довідник включає вірогідні відомості про діячів Академії, її меценатів і фундаторів, книжкову продукцію, видану тоді в Острозі, починаючи від Букваря (Азбуки) 1578 р. і до Часослова 1612 року. Діяльність Академії тісно пов’язується із реальним історичним середовищем тогочасного Острога: вміщені статті про церкви, храми різних конфесій, монастирі, навчальні заклади католиків та іудеїв, архітектуру, образотворче, декоративно-прикладне і музичне мистецтво, зокрема, про острозький наспів. Окреме місце займають джерелознавчі, археографічні та історіографічні (персональні) статті та огляди, зокрема, про дослідників історії Академії і Острога (серед них М. Максимович, Я. Перлштейн, К. Харлампович, С. Кардашевич, І. Франко, М. Грушевський, А. Сендульський, М. Тучемський, Й. Новицький, І. Огієнко тощо).

¹ Текст “Підсумку (Резюме)” мовою оригіналу складений М. Ковальським, переклади іншими мовами виконали Н. Ломінська і О. Изментінов (англійською), А. Довбенюк (французькою), В. Ханенко (німецькою), кс. В.-Ю. Ковалів (польською), М. Ковальський (російською).

Історія Острозької Академії, розповіді про її діячів і випускників (до них належали Г. і М. Смотрицькі, Д. Наливайко, К. Лукаріс, А. Римша та ін.) розглядаються також і в контексті діяльності Острозької друкарні. Центральне місце займає розповідь про представників роду кн. Острозьких і особливо Василя-Костянтина, ініціатора заснування в Острозі Академії і друкарні, та його племінниці Гальшки – фундаторки академії в Острозі. Широка краєзнавча діяльність, здійснювана на початку XX ст. (Братство ім. князів Острозьких) і наприкінці цього ж століття (“Спадщина” ім. кн. Острозьких), розглядається в напрямку збереження і розвитку традицій Острозької академії, просвітницької і наукової справ. Окрему вартість мають бібліографічні довідки та ілюстративний матеріал до статей. Це видання сприятиме не тільки популяризації історії академії і її надбань, а й стане певним стимулом для подальших наукових студій.

Итоги (Резюме)

“Острозька Академія XVI-XVII ст.” (“Острожская Академия XVI-XVII вв.”) является справочным изданием, которое посвящено первому высшему учебному заведению (приблизительно 1576-1636) у восточных славян. Цель этой книги – обобщить достижения предыдущей историографии, а также собственные научные изыскания, изложить систематизированную информацию об этом первом у восточных славян учебном заве-

дении высшего типа. Построенный по алфавитному принципу, справочник содержит достоверные сведения о деятелях Академии, ее меценатах и фундаторах, книжной продукции, изданной тогда в Остроге, начиная с Букваря (Азбуки) 1578 г. и по Часослов 1612 года. Деятельность Академии тесным образом связывается с реальной исторической средой Острога того времени (помещены статьи о церквях, храмах различных конфессий, монастырях, учебных заведениях католиков и иудеев, архитектуре, изобразительном, декоративно-прикладном и музыкальном искусствах, в частности, об острожском напеве). Отдельное место занимают источниковедческие, археографические, историографические (персональные) статьи и обзоры, среди них об исследователях истории академии и Острога (в их числе о М. Максимовиче, А. Перлштейне, К. Харламповиче, С. Кардашевиче, И. Франко, М. Грушевском, А. Сендульском, М. Тучемском, И. Новицком, И. Огиенко и др.). История Острожской академии, статьи о ее деятелях и выпускниках (к ним принадлежали Г. и М. Смотрицкие, Д. Наливайко, К. Лукарис, А. Рымша и др.) рассматриваются также в контексте деятельности Острожской типографии. Центральное место занимают повествования о представителях рода кн. Острожских и в особенности Василие-Константине, инициаторе основания в Остроге академии и типографии, и его племяннице Гальшке – фундаторше Академии. Широкая краеведческая деятельность, осуществляем в начале XX в. (Братство им. кн. Острожских) и на исходе этого же столетия (“Наследие” (“Спадщина”) им. кн. Острожских), рассматривается в направлении сохранения и развития традиций Острожской академии, просвещения и науки. Особую ценность представляют собой библиографические справки и иллюстративный материал к статьям. Данное издание, будет способствовать не только популяризации ис-

тории академии и ее достижений, но и послужит определенным стимулом для последующих научных изысканий.

Summary

“Ostroh Academy of the 16-17-th centuries” (in Ukrainian language) is the reference edition devoted to the first institution of higher learning in Eastern Europe (about 1576-1636). This book aims to generalize the achievements of the former Historiography, our own research; to give systematic information about the first East Slavs’ higher school. Written in alphabetic order, the reference book includes trustworthy information about the scholars, patrons and sponsors of the Academy, and about the books published in Ostroh during those times from the Primer (abc-book) in the year of 1578 to Chasoslov in the year of 1612. The Academy activity is closely connected with the real historical surroundings of the then Ostroh (including the articles about the churches, the temples of different confessions, monasteries, Catholic and Hebrew schools, the fine arts, the architecture, arts and crafts, and music, especially about the Ostroh Tune). Special attention is paid to personal source studies, archeographical and historiographical articles and reviews about the researchers of Ostroh and the Academy history (among them are M. Maksymovych, Y. Perlstein, K. Kharlampovych, S. Kardashevych, I. Franko, M. Hrushevsky, A. Sendulsky, M. Tuchemsky, Y. Novytsky, I. Ohiyenko, Y. Isayevych). The history of Ostroh Academy, the stories about its scholars and graduates such as H. Smotrytsky and M. Smotrytsky, D. Nalyvaiko, K. Lukaris, A. Rymsha and others are considered in the context of the Ostroh print-shop activity. The story about Princes Ostrozhsky, especially Vasyl-Kostyantyn, who initiated the foundation of the Academy and the